

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Wieś Wielka na lata 2024-2026

I. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Wieś Wielka na lata 2024 - 2026 jest kontynuacją 3-letniego programu, który był realizowany w latach 2021 - 2023. Program przygotowany jest w oparciu o art. 176 pkt 1 ustawy z dnia z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Przesłanką uzasadniającą formułowanie programu jest konsolidowanie działań podejmowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego przy współudziale innych podmiotów, dla których wiodącym celem jest podejmowanie działań mających na celu utworzenie spójnego wsparcia rodzin, zwłaszcza tych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Występujące w rodzinie problemy często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych, skoordynowanych działań. Pomoc powinna opierać się na wspomaganie osób i rodzin we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Program wyznacza działania mające na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Rodzina tworzy integralną część społeczeństwa – jest jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórką. Stanowi najważniejszą grupę społeczną i jest pierwszym, podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. To tutaj nabywa ono wiedzę o otaczającym je świecie, panujących między ludźmi stosunkach. Uczy się wyrażać swoje uczucia (lęk, obawa, zadowolenie, gniew) oraz wartościować co jest dobre, a co złe. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wykreowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej.

Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa czy narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i w konsekwencji umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest

najbardziej sprzyjającą strukturą w prawidłowym rozwoju dziecka, należy zadbać o to aby pozostało w niej jak najdłużej. Stąd aby rodzina prawidłowo wykonywała swe funkcje należy ją wspierać poprzez szeroko rozumianą pracę, w jej najbliższym otoczeniu, bez konieczności odrywania dziecka od rodzin.

Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej ma na celu przywrócenie naturalnych więzi i normalizację życia rodzinnego. Przydzielenie rodzinie asystenta rodziny jest bardzo ważnym działaniem profilaktycznym, polegającym na wieloaspektowej pracy z członkami rodziny, w celu zapobiegania umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Termin „asystent” został wprowadzony od słowa „asysta”, które jest określeniem na osobę towarzyszącą komuś, współobecną, pomagającą, będącą w pogotowiu. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składający się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. Należy podkreślić, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzone efekty.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Pomimo powstawania wielu nowych instytucji, nastawionych na wspieranie rozwoju człowieka, żadna z nich nie jest w stanie zastąpić rodziny, która nadal jest najważniejszym środowiskiem życia i rozwoju człowieka.

Właściwie funkcjonująca wspólnota rodzinna, stanowi wartościowe środowisko socjalizacyjne i wychowawcze dla swoich członków, którzy szukają w niej oparcia, wzmocnienia, poczucia bezpieczeństwa oraz zaspokojenia podstawowych potrzeb. W przypadku jakiegokolwiek dysfunkcyjności rodziny, dziecko ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy państwa. Osłabienie rodziny zarówno w sferze materialno-bytowej, jak i w sferze więzi rodzinnych wymaga podjęcia stosownych kroków. Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m. in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji (Ośrodek Pomocy Społecznej, Szkoły, Sąd, Policja). W związku z powyższym zostaje wprowadzony trzyletni Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Wieś Wielka na lata 2021-2023, którego priorytetem będzie stworzenie działań profilaktycznych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu mieszkańców. Zapisy przytoczonej Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizuje w Gminie Nowa Wieś Wielka Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Wielkiej (GOPS). Jest to jednostka organizacyjna, utworzona przez Radę Gminy Nowa Wieś Wielka, finansowana w formie jednostki budżetowej.

II. Podstawy Prawne

Obowiązki gminy w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wyznaczają następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023r. poz. 1426),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901),
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165),
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249),
5. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 390),
6. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 581),
7. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2023 r. poz. 810.),
8. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2023 r. poz.204),
9. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2023 r. poz. 1923),
10. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744),
11. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30.05.2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu "Dobry start" (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061),
12. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2031,
13. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na 2023r.

III. Diagnoza środowiska lokalnego

Demografia

Gmina Nowa Wieś Wielka jest gminą wiejską , położoną na terenie powiatu bydgoskiego, w województwie kujawsko-pomorskim.

Teren gminy w 2020r. zamieszkiwało 10032 mieszkańców, w 2021r.- 10060 mieszkańców, a w 2022r.- 10081 mieszkańców zameldowanych na pobyt stały i czasowy, wśród których kobiety stanowiły 51%

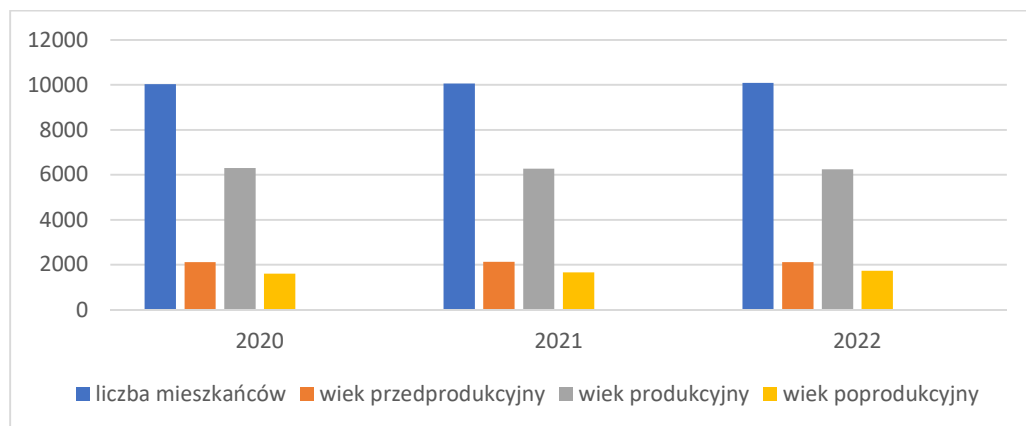
Obraz liczby mieszkańców Gminy Nowa Wieś Wielka z podziałem na wiek, przedstawia się następująco:

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców Gminy Nowa Wieś Wieka w latach 2020-2022

Liczba ludności	2020r.	2021r.	2022r.
Ogółem	10032	10060	10081
Wiek przedprodukcyjny 0-18	2122	2128	2109
Wiek produkcyjny 18-65	6304	6271	6238
Wiek poprodukcyjny powyżej 65	1606	1661	1734

Urodzenia	123	81	86
Zgony	98	112	77

Wykres nr.1 Struktura mieszkańców Gminy

Bezrobocie

Stan ludności oraz wszelkie zmiany demograficzne w znacznym stopniu determinują sytuację panującą na rynku pracy. Poniższe tabele, oparte na materiale Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy, przedstawiają dane dotyczące stanu ludności oraz dynamikę zmian w tym zakresie w Gminie Nowa wieś Wielka w latach 2020– 2022 w podziale na ekonomiczne grupy wieku oraz aktualny stan bezrobocia.

Według stanu na dzień 30 kwietnia 2023 roku stopa bezrobocia dla powiatu bydgoskiego wynosiła 3,6%, a dla województwa kujawsko-pomorskiego 7,4.%. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Nowa wieś Wielka zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy wynosiła w grudniu 2020r. 195 osób w tym kobiet 118, w grudniu 2021r.-159 osób w tym kobiet 94, w grudniu 2022r.-140 osób w tym kobiet 86. Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych wynosi średnio 38%. osób bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców kształtuje się następująco w 2020r. 1,94%, w roku 2021-1,58%, w roku 2022-1,41%

Tabela nr 2. Liczba osób bezrobotnych w latach 2020-2022

	2020r.	2021r.	2022r.
Osoby bezrobotne	195	159	140
kobiety	118	94	78
mężczyźni	77	65	62
Osoby długotrwale bezrobotne	71	70	50

Pomoc Społeczna

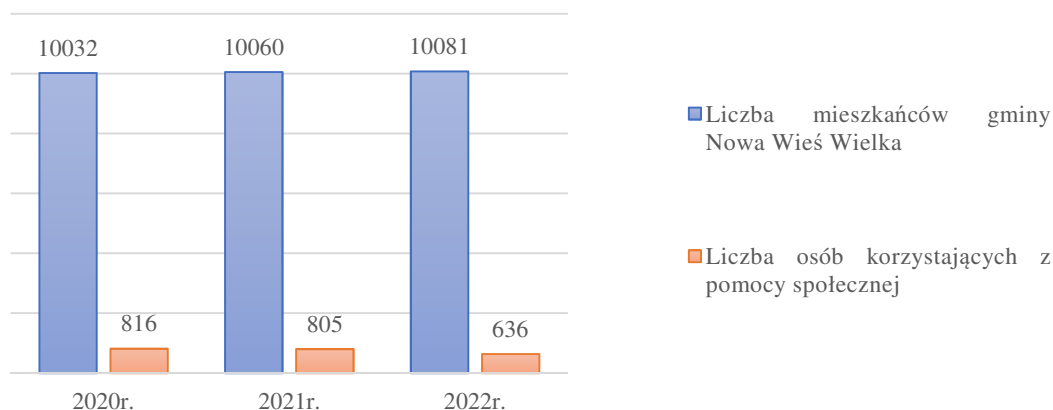
Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Istotnym elementem wspierania rodziny jest udzielanie oraz zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno – bytowej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania własne gminy Nowa Wieś Wielka z zakresu pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jak również zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej dotyczące pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego i działań wobec dłużników alimentacyjnych.

Z pomocy społecznej w formie pieniężnej, rzeczowej, usługowej oraz w postaci pracy socjalnej i poradnictwa korzystały w roku 2020 – 355 rodziny (816 osób), w roku 2021 - 356 rodzin (805osób), natomiast w roku 2022 - 301 rodziny (636 osób). Analiza danych w okresie 2020-2022r. wskazuje na spadek rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej. Osoby samotne w rodzinie utrzymują się na w miarę równym poziomie 160 osób w 2020r., 169 osób w 2021r. oraz 162 osoby w 2022r. Pomocy w formie: pracy socjalnej udzielono: w 2020r.-260 rodzinom, w 2021r.-309 rodzinom oraz 220 rodzinom w 2023r.

Wynika z tego, że z pomocy społecznej korzysta około 7,4% mieszkańców gminy.

Wykres nr 2. Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2020-2022.

Wśród ogólnej liczby rodzin objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Wielkiej istotny odsetek stanowią rodziny borykające się z problemami opiekuńczo - wychowawczymi. W 2020 roku było to 18.% wszystkich rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w 2021 roku – 15,73%%., a w roku 2022-12,95% wszystkich rodzin korzystających z pomocy.

Głównymi przesłankami do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w analizowanym okresie były: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba.

Inne przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, m.in. potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego były równie istotne, lecz występowały w mniejszym natężeniu. Zapewniając pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Wielkiej przyznawał świadczenia pieniężne, m.in. w postaci zasiłków stałych, okresowych i celowych, jak również w postaci niepieniężnej, np. w postaci usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania.

Tabela nr 3. Główne powody korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2020-2022

Przyczyny	2020r.	2021r.	2022r.
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	64	56	39
Długotrwała i ciężka choroba	188	188	175
Bezrobocie	66	60	64
Niepełnosprawność	119	109	110
Wielodzietność	29	30	24
Ubóstwo	115	90	99

Pracownicy Socjalni

Pracownicy socjalni w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach. Rodzina dysfunkcyjna to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny - są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, a zasady są narzucane. Nie można wyrażać swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia. O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy w sytuacji w której jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu; występuje problemem wykorzystywania seksualnego; jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny; jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc fizyczną wobec członków rodziny; występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Asystent rodziny

Asystent rodziny, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to specjalista, który przydzielany jest rodzinie, gdy ta napotyka trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Do jej zadań należy:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Współpraca z asystentem odbywa się za zgodą rodziny i przy aktywnym jej udziale lub zgodnie z postanowieniem sądu. Pierwszy kontakt asystenta z rodziną następuje w obecności pracownika socjalnego. Podczas spotkania asystent próbuje dowiedzieć się jak najwięcej o rodzinie, dzieciach, o występujących w rodzinie problemach oraz ich oczekiwaniach. Asystent rodziny wspólnie z rodziną określa sposób wyjścia z trudnej sytuacji życiowej. Ustala mocne strony rodziny oraz rodzaj i kolejność podejmowanych działań. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę.

Głównym celem asystentury rodzinnej jest podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, która pozwoli im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współudziale rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny oraz poprzez małe kroki. Asystent pracując z rodzinami podejmuje wiele różnorodnych działań. Wśród nich można wyróżnić: pomoc w dotarciu do świadczących pomoc specjalistyczną w formie konsultacji, poradnictwa, mediacji lub terapii, utrzymywanie stałego kontaktu z klientem, towarzyszenie mu w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto, udzielanie wsparcia w sytuacjach tego wymagających oraz interweniowania, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie konkretnej osoby lub jej rodziny.

Równocześnie asystent rodziny powinien współpracować z wieloma instytucjami zaangażowanymi w sprawy rodzin, w tym z pracownikami socjalnymi, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy, placówkami oświatowymi czy sądami - poprzez kuratorów zawodowych i społecznych. Zatem aktywność asystenta rodziny można podzielić na dwa obszary zadaniowe. Pierwszym jest bezpośredni kontakt z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w innym miejscu wskazanym przez rodzinę (jej członków). Drugim natomiast jest szeroko zakrojona współpraca asystenta z osobami i instytucjami zaangażowanymi w sprawy rodziny.

Tabela nr 4. Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w latach 2020-2022

	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba asystentów rodziny	1	1	1
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	17	16	17
w tym liczba dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny	37	34	37

Pieczą zastępczą

W przypadkach, gdy rodzina nie radzi sobie ze sprawowaniem funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci - co może oceniać tylko sąd opiekuńczy - zostają one umieszczone w pieczy zastępczej. Rodzice zostają np. trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub prawa te zostają im ograniczone. Celem pieczy zastępczej jest zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych, zapewnienie dziecku przygotowania do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami. Pieczę zastępczą ma przede wszystkim zapewnić pracę z rodziną, mającą na celu umożliwienie powrotu dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w formie rodzinnej oraz w formie instytucjonalnej.

Formy rodzinnej pieczy zastępczej - rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna) oraz rodzinny dom dziecka. Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej – placówka opiekuńczo-wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Podstawą umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest prawomocne orzeczenie sądu. W przypadku konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

O zawartej umowie starosta zawiadamia niezwłocznie sąd. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba, że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która ją osiągnęła w okresie pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo placówce opiekuńczo-wychowawczej za zgodą, odpowiednio, rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka albo dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia, jeżeli się uczy.

Gmina Nowa Wieś Wielka, zgodnie z art. 176 ust. 5 oraz art. 191 ust. 9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązana jest do ponoszenia częściowych wydatków z tytułu umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w pieczy zastępczej w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim i następnym latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela nr 5. Liczba rodzin zastępczych w latach 2020-2022

	2020r.		2021r.		2022r.	
	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci
Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych	5	6	5	6	6	7
Liczba rodzin zastępczych niezawodowych	10	12	12	12	10	10
Liczba rodzin zastępczych zawodowych w tym:	1	5	2	11	2	11
pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	1	5	1	6	1	7
Rodzinny Dom Dziecka	1	6	1	5	0	0
Odpłatność gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej	25.790,98		27.883,84		63.320,15	

Inne formy wsparcia rodziny

Uzupełnieniem polityki socjalnej Gminy Nowa Wieś Wielka są świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze oraz fundusz alimentacyjny, które finansowane są w całości z budżetu państwa.

Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz świadczenia wychowawcze są udzielane na okresy zasiłkowe (świadczeniowe). Przy świadczeniach uzależnionych od kryterium dochodowego, brane pod uwagę są dochody osiągnięte w roku poprzedzającym okres zasiłkowy (świadczeniowy), jednak z uwzględnieniem dochodu uzyskanego lub utraconego po roku bazowym.

Świadczenia rodzinne - przyznawane są na wniosek uprawnionych osób. Wnioski składa się w urzędzie gminy lub miasta ze względu na miejsce zamieszkania osób uprawnionych.

Świadczeniami rodzinnymi są:

- a) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego - celem tego zasiłku jest częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka,
- b) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka - celem tzw. „becikowego” jest udzielanie wsparcia rodzinom, które zdecydowały się na posiadanie potomstwa,
- c) zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a ustawy, który stanowi, że rada gminy może w drodze uchwały przyznać dodatkowe świadczenie,
- d) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne - wiążą się one z zwiększonymi wydatkami, które powstały w związku z niepełnosprawnością osoby w rodzinie bądź ze względu na podeszły wiek,
- e) świadczenia rodzicielskie - celem tego świadczenia jest zwiększenie pomocy finansowej w związku z urodzeniem dziecka, przyjęciem go na wychowanie bądź objęciem go pieczą zastępczą dla tych rodziców, którzy nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego tj. osobom zatrudnionym na podstawie umów cywilnoprawnych, studentom oraz osobom bezrobotnym.

Fundusz alimentacyjny - przyznawany jest na wniosek osób uprawnionych na podstawie obowiązującej od 7 września 2007 roku ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Wnioski składa się w urzędzie gminy lub miasta ze względu na miejsce zamieszkania osób uprawnionych.

Świadczenia wychowawcze - przyznawane na wniosek osób uprawnionych na podstawie obowiązującej ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Wnioski składa się w urzędzie gminy lub miasta ze względu na miejsce zamieszkania osób uprawnionych. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojenie jego potrzeb życiowych.

Świadczenie Dobry Start - zostało wprowadzone Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku. Świadczenie wynosi 300 złotych jednorazowego wsparcia dla uczniów rozpoczynających rok szkolny niezależnie od wysokości osiąganego dochodu.

Za życiem - ustawa ta została wprowadzona dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Celem ustawy jest uregulowanie w sposób wsparcia dla kobiet w ciąży i rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Tabela nr. 6. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie Nowa Wieś Wielka w latach 2020-2022

	2020r.	2021r.	2022r.
Zasiłek pielęgnacyjny	247 rodzin/2953 świadczeń	235 rodzin/2817 świadczeń	247 rodzin/2954 świadczeń

Świadczenie wychowawcze	853 rodzin/12932 świadczeń	801 rodzin/12174 świadczeń	1255 rodzin/17260 świadczeń
Zasiłek rodzinny	497 rodzin/6783 świadczeń	496 rodzin/6810 świadczeń	484 rodzin/6545 świadczeń
Świadczenie rodzicielskie	44 rodziny/306 świadczeń	33 rodziny/204 świadczenia	35 rodzin/267 świadczeń
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	73 rodziny/73 świadczenia	79 rodzin/79 świadczeń	74 rodziny/74 świadczeń
Pomoc finansowa z ustawy „Za życiem”	0	1 rodzina/ 1 świadczenie	0
Program Dobry Start (od 2018 r.)	0	942 rodziny/1348 świadczeń	964 rodziny/1367 świadczeń

Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej

Działania wspierające wobec rodzin przeżywających trudności – rodzin dotkniętych przemocą bądź zagrożonym wystąpieniem przemocy podejmuje Zespół Interdyscyplinarny w Nowej Wsi Wielkiej oraz powoływane przez niego grupy diagnostyczno-pomocowe, bezpośrednio pracujące z rodzinami.

Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Nowa wieś Wielka funkcjonuje w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.

Zespół Interdyscyplinarny tworzą przedstawiciele różnych jednostek, którzy współpracują ze sobą w sposób skoordynowany, w celu skutecznego reagowania na informacje o przemoc domowej. Są to przedstawiciele m.in. Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zakładu Placówek Oświatowych, Służby Zdrowia i Sądu Rejonowego.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, w szczególności przez diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym. Ponadto zespół inicjuje działania profilaktyczne, edukacyjne i informacyjne, które mają na celu przeciwdziałanie przemocy domowej oraz powierza ich wykonanie właściwym podmiotom. Jednocześnie do obowiązków zespołu należy inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową.

Opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej i rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym również należy do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego.

Zespół Interdyscyplinarny, w drodze uchwały, powołuje grupy diagnostyczno-pomocowe i monitoruje realizowane przez nie zadania. Może również kierować osoby stosujące przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.

Jednocześnie grupy diagnostyczno-pomocowe opracowują i realizują plany pomocy przygotowywane indywidualnie zarówno z osobami dotkniętymi przemocą, jak również osobami podejrzewanymi o stosowanie przemocy, monitorują sytuację rodzin, w których dochodzi do przemocy i rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy oraz prowadzą poradnictwo i interwencje w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Procedurę "Niebieskie Karty" wszczyna się w każdym przypadku, w którym zaistnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej. Prowadzenie danego postępowania nie ma jednak określonych ram czasowych. Czas pracy z rodziną wynika z jej indywidualnych potrzeb - uzależniony jest od sytuacji całej rodziny i osoby doznającej przemocy, ustalonego indywidualnego planu pomocy oraz zapewnienia zaspokojenia niezbędnych potrzeb – przede wszystkim potrzeby bezpieczeństwa. Wobec powyższego w danym roku kalendarzowym liczba prowadzonych spraw jest różna od ilości wszczętych i przekazanych spraw do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego. W ramach procedury „Niebieskie Karty” wsparciem objęte są nie tylko rodziny posiadające w swej strukturze wyłącznie osoby dorosłe, ale również rodziny z małoletnimi dziećmi. Analiza danych gromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dotyczących prowadzonych postępowań w ramach procedury "Niebieskie Karty" pozwala na sformułowanie założenia, że czynnikiem mającym zasadniczy wpływ na występowanie przemocy domowej, różnych zachowań agresywnych, aktów znęcania się nad członkami rodziny jest przeważnie problem alkoholowy. Członkowie grupy diagnostyczno-pomocowej, podejmując współpracę z osobami doświadczającymi przemocy, próbują te osoby zmotywować, aby podjęły konkretne działania, by zaczęły żyć swoim życiem, a nie życiem osoby uzależnionej, często bowiem osobom tym towarzyszy bezradność wobec problemu alkoholowego bliskiej im osoby. Opierając się na analizie danych statystycznych stwierdza się również jednoznacznie, że przemoc może dotyczyć wszystkich niezależnie od pozycji na rynku pracy, sytuacji finansowej rodziny, wykształcenia czy miejsca zamieszkania.

W ramach procedury „Niebieskie Karty” pomocą objęto: w 2021 roku – 38 rodzin, a w 2022 roku – 26 rodzin.

Karta Dużej Rodziny

Doceniając trud wychowania i opieki nad dziećmi Gmina Nowa Wieś Wielka realizuje program wspierania rodzin wielodzietnych w ramach Karty Dużej Rodziny, z których ogółem korzysta 1526 osób. Program jest kierowany do rodzin z przynajmniej trójką dzieci. Karta wydawana jest niezależnie od dochodu. Rodzice dzieci mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci natomiast do 18 roku życia, lub do momentu ukończenia nauki, jednakże maksymalnie do 25 roku życia. Dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym lub znacznym na czas trwania orzeczenia. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień przez instytucje, które podjęły współpracę w tym zakresie.

Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny określa zasady przyznawania członkom rodziny wielodzietnej Karty Dużej Rodziny. Prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci, bez względu na ich wiek. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest każdemu członkowi rodziny, także rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka, którzy spełniają warunki określone w/w ustawie.

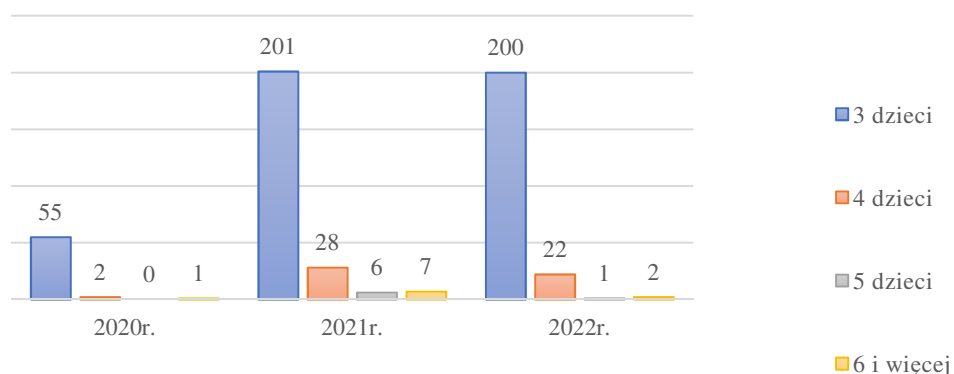
Za członków rodziny wielodzietnej uznaje się rodzica (rodziców) oraz jego małżonka mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do ukończenia 18 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej do 25 roku życia. Natomiast bez

ograniczeń wiekowych wydaje się Karty dzieciom legitymującym się umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności. Osobom niepełnosprawnym Karta wydawana jest na czas obowiązywania orzeczenia o niepełnosprawności. Rodzicom oraz małżonkowi rodzica Karta wydawana jest na czas nieokreślony. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest na wniosek rodziny wielodzietnej. Wniosek o wydanie Karty może złożyć każdy pełnoletni jej członek. Karta jest przyznawana niezależnie od dochodu w rodzinie.

Na podstawie Karty członkowie rodzin wielodzietnych mogą skorzystać z wprowadzonych uprawnień (zniżek na przejazdy kolejowe, niższe opłaty paszportowe, możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych, zniżki na zakup ubrań, obuwia, kosmetyków, książek czy paliwa oraz innych dóbr i usług) na poziomie ogólnokrajowym oferowanych przez instytucje i podmioty gospodarcze. Członek rodziny wielodzietnej we wniosku o przyznanie Karty wskazuje, że wniosek dotyczy karty tradycyjnej lub karty elektronicznej. Możliwość wnioskowania o Kartę Dużej Rodziny w formie elektronicznej, wyświetlanej przy pomocy dedykowanej aplikacji na urządzenia mobilne (smartfony, tablety) weszła w życie od 1 stycznia 2018r.

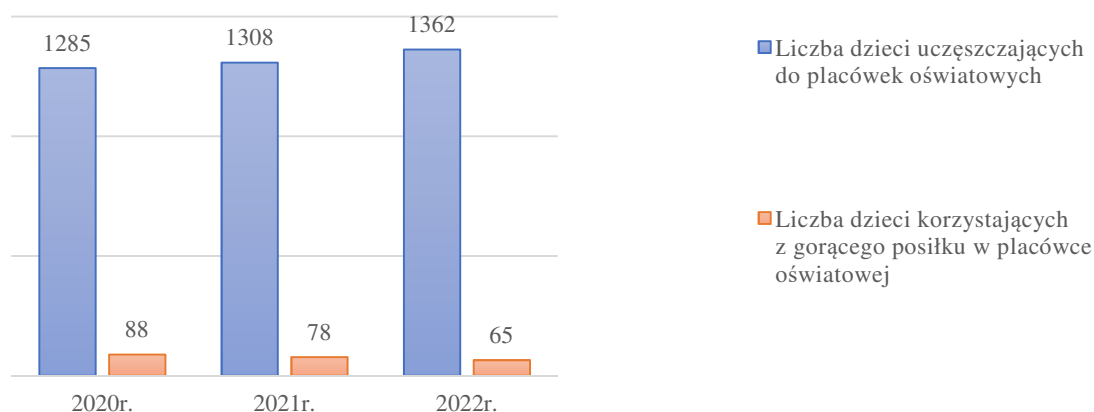
Od 1 stycznia 2019 r. weszły inne zmiany dotyczące Karty Dużej Rodziny. W związku z nowelizacją powołanej ustawy, od 2019 roku Karta Dużej Rodziny przysługuje również rodzicom, którzy mają lub w przeszłości mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci – bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku. W związku z powyższym znacząco wzrosła liczba osób składających wnioski o przyznanie Karty Dużej Rodziny.

Wykres nr 3. Karta Dużej Rodziny w gminie Nowa Wieś Wielka w latach 2020-2022.

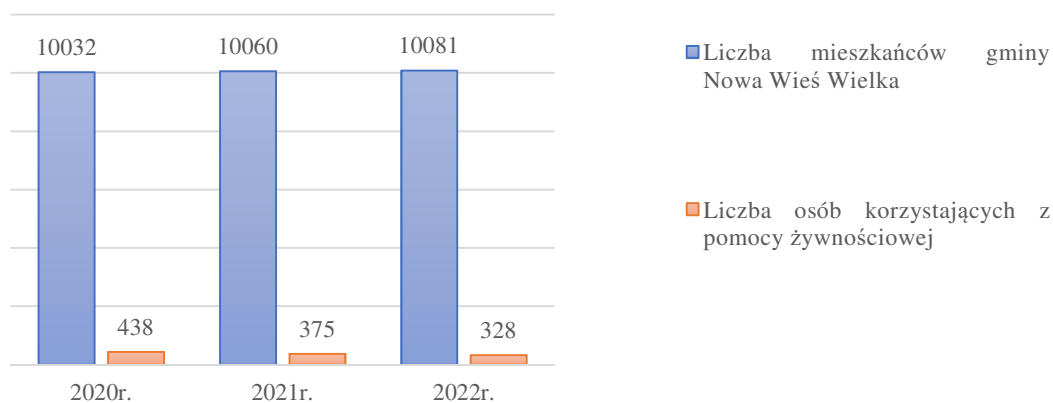
W obszarze gminy funkcjonują dwie szkoły podstawowe, dwa przedszkola samorządowe oraz jedno przedszkole prywatne. W trakcie pobytu w placówce oświatowej, w przerwie między zajęciami dzieci mają możliwość zjedzenia ciepłego posiłku. Część dzieci z rodzin będących pod opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej objętych jest pomocą w formie dożywiania.

Wykres nr 4. Liczba dzieci korzystających z dożywiania w latach 2020-2022

Poza gorącymi posiłkami dla dzieci, gmina realizuje program poprzez dostarczanie najuboższym osobom i rodzinom pomocy żywnościowej w formie paczek. Każda paczka zawiera 5 grup artykułów spożywczych. Powyższa pomoc realizowana jest przy współudziale Gminy Nowa Wieś Wielka oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej przez Zarząd Gminny Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Wielkiej.

Wykres nr 5. Liczba osób korzystających z pomocy żywnościowej w latach 2020-2022

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Uzależnienie od alkoholu jest zaburzeniem psychicznym oraz zaburzeniem zachowania, które w Polsce diagnozuje się na podstawie Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych – Rewizja 10 (ICD 10).

Aby skutecznie rozwiązywać problemy alkoholowe konieczne jest podejmowanie działań nie tylko w stosunku do osób uzależnionych czy pijących szkodliwie, ale przede wszystkim działań profilaktycznych skierowanych do całej społeczności, a w szczególności do dzieci i młodzieży.

Na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka za realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii odpowiada Ośrodek Profilaktyki Alkoholowej, którego praca nastawiona jest na realizację programów wczesnej interwencji, wspieraniu zainteresowań dzieci i młodzieży oraz na promowaniu zdrowego stylu życia wśród całej społeczności lokalnej.

Oprócz działań profilaktycznych podejmowano również działania skierowane na bezpośrednie rozwiązywanie problemu uzależnienia. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pełni znaczną rolę w pomocy rodzinom z problemem alkoholowym. Jej celem jest ograniczanie dostępności alkoholu, zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób (współ)uzależnionych i podejmowanie działań w związku z podejrzeniem stosowania przemocy w rodzinie. Komisja realizuje określone ustawowo zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych określone w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi m.in. poprzez kampanie profilaktyczno-edukacyjne, realizowane na terenie gminy Nowa Wieś Wielka.

Podobnie jak w latach ubiegłych Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadziła rozmowy motywujące osoby uzależnione od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego. W uzasadnionych przypadkach podejmowała czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W 2022 roku do Komisji wpłynęło 7 wniosków o zastosowanie przymusu leczenia odwykowego, Komisja odbyła 7 spotkań zespołu motywującego, skierowano 2 wnioski do Sądu, a pozostałe osoby same podjęły leczenie bądź sprawy są w trakcie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień.

Placówki wsparcia dziennego

Dużym wsparciem dla dzieci wychowujących się w rodzinach dysfunkcyjnych są działające w strukturze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Wielkiej świetlice środowiskowe, znajdujące się w miejscowościach: Nowa Wieś Wielka, Brzoza. Przeznaczone są dla dzieci w wieku od 7 do 16 roku życia. Podstawowym celem działania Świetlicy Środowiskowej jest stworzenie dzieciom bezpiecznego miejsca i możliwości spędzania czasu wolnego od ryzykownych zachowań, a także doraźna pomoc w rozwiązywaniu podstawowych trudności funkcjonowania społecznego, szkolnego, osobistego i emocjonalnego. Świetlica jest placówką wsparcia dziennego i postępowanie z wychowankami ma charakter wieloaspektowych działań opiekuńczo – wychowawczych.

W badanym okresie z różnych form zajęć opiekuńczo – wychowawczych oraz pomocy oferowanej przez placówki skorzystało: w 2020r. 164 dzieci, 2021r.-188 dzieci oraz w 2022r.-200 dzieci.

IV. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest oceną możliwości realizacji projektu, w którym uwzględnia się dostępne zasoby, dysponowanie którymi pozwoli na zaproponowanie i zrealizowanie oferty wsparcia dla rodzin, a także jest możliwością oszacowania ograniczeń w realizacji Programu. Technika ta polega na posegregowaniu posiadanych informacji na cztery grupy: mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

W związku z opracowaniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Wieś Wielka na lata 2024-2026 dokonano analizy SWOT poprzednio obowiązującego programu na lata 2021-2023

Tabela nr 6. Analiza SWOT programu 2021-2023

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny, • dobra współpraca z instytucjami działającymi na rzecz rodziny np. Zespół Interdyscyplinarny i grupy	• bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie,

roboty ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, • poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym, • dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników pomocy społecznej, policji, oświaty, • otwartość na współpracę ze środowiskiem lokalnym, • zatrudnienie asystenta rodziny w ramach zadaniowego czasu pracy, • efektywne prowadzenie pracy socjalnej • realizacja programów profilaktycznych w placówkach oświatowych • realizacja rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” • programy edukacyjne w szkołach • świetlice środowiskowe w sołectwach • zapewnienie kadrze GOPS szkoleń • dobre zaplecze edukacyjne i sportowe na terenie gminy • dostępność usług opiekuńczych świadczonych osobom i rodzinom na terenie całej gminy.	• utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, psychiatra, mediator rodzinny), • zbyt mała aktywność i gotowość ze strony społeczności lokalnej do współpracy, • wyuczona bezradność i roszczeniowość, • uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów, • brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, • brak rodzin wspierających, • niski poziom aktywności zawodowej klientów GOPS, • niski poziom świadomego rodzicielstwa, • niedostateczne środki finansowe rodzin na zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, • niski poziom aktywności klientów pomocy społecznej w zakresie wykorzystania własnych zasobów i możliwości w przewyciężaniu sytuacji kryzysowej, • niska motywacja do podjęcia działań zmierzających do zmiany i poprawy sytuacji u osób wymagających wsparcia, • zjawisko alkoholizmu.

SZANSE	ZAGROŻENIA
• rozwój innowacyjnych metod wsparcia rodziny w pracy asystenta rodziny oraz pracownika socjalnego, • ustawiczne szkolenia osób pracujących na rzecz rodziny, • prospołeczna polityka państwa, • wykorzystanie potencjału i zasobów organizacji pozarządowych, • możliwość pozyskiwania środków finansowych z konkursów w ramach programu wspierania jednostek samorządu terytorialnego w budowaniu lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną oraz środków z funduszy europejskich, • skuteczna i trafna diagnoza problemów dotyczących rodziny oraz analiza dynamiki rozwoju pojawiających się problemów społecznych, • wzrost zaangażowania społeczności lokalnej w działania na rzecz dziecka i rodziny, • promocja działalności rodzin wspierających, • aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych,	• zanik więzi i tradycji rodzinnych, rozpad rodziny, • zaniedbanie emocjonalne dziecka, • występowanie zjawiska osłabienia autorytetu rodziny i więzi międzypokoleniowych, • występowanie zjawisk patologicznych, taki jak agresja, przemoc w rodzinie, wandalizm, uzależnienia od alkoholu i innych środków uzależniających, • rozszerzenie kręgów ubóstwa, • uzależnienie świadczeniobiorców pomocy społecznej od otrzymywanej pomocy finansowej i duża liczba osób długotrwale z niej korzystających, • osłabianie się funkcji opiekuńczej rodziny, • występowanie zjawiska przerzucania odpowiedzialności za wychowanie dzieci na inne podmioty i instytucje, • brak zainteresowania rodziców problemami dziecka i formą spędzania przez nie wolnego czasu, • brak umiejętności szukania pomocy w sytuacjach kryzysowych i ryzykownych, • skomplikowane i niespójne przepisy prawa, biurokratyzacja.

Powyższa analiza SWOT została skonstruowana w oparciu o stan wiedzy i doświadczenie pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Wielkiej oraz osób zajmujących się pomocą rodzinie. Ciągły monitoring spraw związanych z pomocą społeczną, znajomość występowania problemów i tematyki związanej z szeroko rozumianą polityką prorodzinną i społeczną pozwoliło na wyodrębnienie przedstawionych w analizie słabych i mocnych stron, jak również szans i zagrożeń.

Dominacja mocnych stron Gminy Nowa Wieś Wielka daje szansę na realną eliminację zagrożeń i słabych stron. Należy jednak założyć, że w pracy z „żywą tkanką” jaką jest społeczeństwo, zawsze będą istniały różnego rodzaju problemy. Tylko sprawnie działające instytucje na szczeblu gminnym mogą im przeciwdziałać i dążyć do ich marginalizacji. Korzystając z szans, doskonaląc metody działania, kształtując odpowiednią politykę społeczną gminy można wiele zmienić.

Z analizy SWOT wynika, że posiadane zasoby powinny stanowić solidną podstawę do skutecznych działań w przyszłości i wyznaczają kierunki działań na kolejne lata.

V. Cele i zadania programu

Cele określone w Gminnym Programie wspierania rodziny na lata 2024-2026 powinny opierać się na szansach pojawiających się w otoczeniu rodziny oraz poprzez wykorzystanie poszczególnych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, w tym istniejących zasobów wewnętrznych gminy. Cele wpisują się w Gminną Strategię rozwiązywania problemów społecznych na lata 2021-2030.

Cel Główny:

Celem głównym programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

1. Poprawa sytuacji materialnej rodzin poprzez tworzenie warunków umożliwiających zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodzin.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik realizacji zadania
1.	Diagnozowanie i monitoring warunków życia rodzin	Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych
2.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z podziałem na poszczególne formy pomocy: • Zasiłek stały • Zasiłek okresowy • Zasiłek celowy • Zasiłki rodzinne z dodatkami • Zasiłki pielęgnacyjne • Świadczenia pielęgnacyjne • Świadczenia rodzicielskie • Specjalny zasiłek opiekuńczy • Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka • Zasiłek dla opiekuna • Fundusz alimentacyjny • Świadczenia za życiem • liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego
3.	Zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych i niepełnosprawnych	• liczba dzieci dożywianych w placówkach oświatowych; • liczba osób/rodzin korzystających ze świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności

		• liczba osób starszych, chorych i niepełnosprawnych korzystających ze świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności. • liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy żywnościowej POPŻ;
4.	Objęcie pomocą w formie stypendiów szkolnych i wyprawek wszystkich dzieci wymagających tej formy pomocy	• liczba przyznanych stypendiów szkolnych
5.	Współfinansowanie pobytu dzieci skierowanych do pieczy zastępczej	• liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej rodzinnej/instytucjonalnej • wysokość środków finansowych wydatkowanych na pobyt dzieci w pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej)

Realizatorzy: GOPS/GZOO

2. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych oraz kształtowanie i wzmacnianie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji.

Lp.	Zadania	Wskaźnik realizacji zadania
1.	Praca środowiskowa promująca właściwe wzorce rodziny	• liczba asystentów rodziny; • liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny; • liczba pracowników socjalnych; • liczba rodzin objętych pracą socjalną; • liczba rodzin wspieranych
2.	Opracowanie i wdrażanie projektów i programów profilaktycznych – edukacyjnych dla rodzin i dzieci	• liczba programów/ projektów; • rodzaje programów/ projektów; • zakres tematyczny; • ilość zorganizowanych spotkań dla rodziców;
3.	Zapewnienie rodzinom specjalistycznego poradnictwa i wsparcia	• liczba osób objętych pomocą lekarza psychiatry; • liczba osób objętych pomocą psychologa;

		• liczba dzieci objętych pomocą pedagoga; • liczba osób objętych pomocą prawną;
4.	Prowadzenie świetlic środowiskowych	• liczba placówek wsparcia dziennego; • liczba dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego;

Realizatorzy: GOPS, OPA. Placówki oświatowe, GOK, Stowarzyszenia

3. Sprawny system interwencji kryzysowej oraz zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych w rodzinach, w tym w rodzinach wychowujących dzieci

Lp.	Zadania	Wskaźnik realizacji zadania
1.	Rozwój usług asystentów rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	• liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystentów rodzin
2.	Organizacja i finansowanie szkoleń dla asystenta rodziny w celu podnoszenia ich kwalifikacji i kompetencji	• liczba uczestniczących asystentów, • liczba kursów, szkoleń, warsztatów etc.
3.	Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających i organizowanie szkoleń dla tych rodzin	• liczba rodzin wspierających • liczba zorganizowanych szkoleń dla rodzin wspierających
4.	Działania wspierające Zespołu Interdyscyplinarnego wobec rodzin przeżywających trudności	• liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty" • liczba rodzin z dziećmi, objętych procedurą „Niebieskie Karty"
5.	Zapewnienie osobom (matkom z dziećmi) bezpiecznego schronienia w przypadku stosowania wobec nich przemocy	• liczba osób dorosłych i dzieci korzystających ze schronienia
6.	Zapewnienie schronienia osobom tego pozbawionym (osobom bezdomnym)	• liczba osób skierowanych do

		schroniska, noclegowni
7.	Monitorowanie sytuacji rodzin w procesie wzmacniania lub odzyskiwania zdolności do pełnego funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych	• liczba rodzin objętych pracą socjalną • liczba wizyt monitorujących • liczba zawartych kontraktów socjalnych
8.	Współpraca z GKRPA w zakresie motywowania do podjęcia terapii i kierowania na leczenie uzależnień rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych kryzysem	• liczba wniosków skierowanych do GKRPA dot. rodzin zagrożonych kryzysem spowodowanym uzależnieniami

Realizatorzy: GOPS, OPA, ZI, KPP

4. Umożliwienie powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych

Lp.	Zadania	Wskaźnik realizacji zadania
1.	Opracowanie we współpracy z rodziną biologiczną planu pracy, który jest zbieżny z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej	• okresowa ocena realizacji planu pracy z rodziną;
2.	Wsparcie finansowe rodzin dostosowane do bieżących potrzeb w tym na dojazdy do dzieci	• liczba świadczeń przyznanych rodzinie;
3.	Pomoc rodzinom w prawidłowym prowadzeniu gospodarstwa domowego	• liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny;

Realizatorzy: GOPS

5. Wspieranie kobiet w ciąży powikłanej i zagrożonej niepowodzeniem położniczym i ich rodzin

Lp.	Zadania	Wskaźnik realizacji zadania
1.	Pomoc rodzinom w miejscu zamieszkania	• liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny; • liczba rodzin objętych pracą socjalną;
2.	Inne formy wsparcia dla rodzin	• liczba osób korzystających z poradnictwa psychologicznego,

		poradnictwa prawnego, skoordynowanych działań w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin; • liczba osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub ze spektrum autyzmu korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych.
3.	Zapewnienie wsparcia materialnego rodzinom z dzieckiem niepełnosprawnym	• liczba rodzin, które otrzymały jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000,00 zł

Realizatorzy: GOPS, ŚDS

Do realizacji założonych celów będą prowadziły działania, których wybór zostanie poprzedzony szczegółową analizą sytuacji danej rodziny. Podstawowym narzędziem służącym do diagnozy będzie wywiad środowiskowy przeprowadzony przez pracownika socjalnego. Pełna i efektywna realizacja celów założonych w programie będzie możliwa dzięki kompleksowemu spojrzeniu na rodzinę przeżywającą trudności oraz podjęciu systemowych rozwiązań przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Priorytetem naszych działań jest uznanie podmiotowości dziecka oraz jego prawa do wychowywania w rodzinie lub jak najszybszego powrotu do rodziny.

VI. Zakładane efekty realizacji programu

Spodziewanymi rezultatami realizowanego w latach 2024-2026 Programu Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Wieś Wielka są:

1. Pogłębienie współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz wspierania rodziny.
2. Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz osiągnięcie przez rodziny podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi im wychowywanie dzieci.
3. Poprawa sytuacji dziecka w rodzinie.
4. Podniesienie poziomu świadomości społeczeństwa o dostępnych formach wsparcia dla rodzin przeżywających trudności, doświadczających sytuacji kryzysowych lub nimi zagrożonych.
5. Zmniejszenie skali i skutków sytuacji kryzysowych.

Powyższe rezultaty są możliwe do osiągnięcia między innymi dzięki:

- ścisłej współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz rodzin, przepływowi informacji pomiędzy instytucjami,
- skutecznemu wspieraniu rodzin w kryzysie przez tworzone zespoły robocze działające w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego.

VII. Monitoring

Monitoring realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny będzie się opierał na gromadzeniu i analizowaniu informacji przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Wielkiej, jako koordynatora Programu oraz jako instytucja wiodącą przy realizacji zadań dot. wsparcia rodziny. Pozyskiwane będą również informacje od instytucji w zakresie wskazanym w Programie. Monitorowaniu podlegać będą poszczególne zadania wyznaczone do realizacji w ramach programu. Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Wielkiej w imieniu Wójta będzie przedkładał Radzie Gminy Nowa Wieś Wielka raport z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny. Podsumowanie realizacji Programu będzie umożliwiło wprowadzenie ewentualnych działań korygujących wynikających z bieżących potrzeb i problemów.

VIII. Źródła finansowania

Program finansowany będzie z następujących źródeł:

1. Budżet Gminy Nowa Wieś Wielka
2. Datacje, dofinansowania
3. Programy rządowe

IX. Zakończenie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, a w szczególności życia dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinom w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości do samodzielnego zmierzenia się z występującymi problemami.

Powyższe działania zwiększą szanse rodzin, aby prawidłowo funkcjonowały w środowisku oraz wykorzystwały własną aktywność i wewnętrzny potencjał w celu zdobycia nowych umiejętności. Odpowiednie podejście stworzy możliwość rozwoju, zwiększenia świadomości w środowisku lokalnym i tym samym podniesie jakość życia mieszkańców Gminy Nowa Wieś Wielka.